
Norrbom Vinding

ADVOKATUNDERSØGELSE

DR PIGEKORET

Indholdsfortegnelse

| | | |
|----|---|----|
| 1. | Sammendrag..... | 2 |
| 2. | Rammerne for advokatundersøgelsen..... | 3 |
| 3. | DR Pigekest..... | 18 |
| 4. | Advokatundersøgelsens konklusioner og anbefalinger..... | 23 |
| 5. | Opfølgning på advokatundersøgelsen | 35 |

RESUMÉ

1. Sammen drag

- 1.1 Advokatundersøgelsen vedrørende DR Pige koret er blevet gennemført over en periode på 6 måneder. Norrbom Vinding har modtaget i alt 129 indberetninger via en etableret indberetningsordning, hvor de, der muligt måtte have været udsat for krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, eller andre, der måtte have viden herom, har kunnet henvende sig. Ud af de 129 indberetninger har 17 oplyst, at de ikke har oplevet eller har viden om krænkende adfærd i form af seksuel chikane.
- 1.2 Baseret på de modtagne beretninger og samtaler med indberetterne har Norrbom Vinding identificeret i alt 72 førstehåndsberetninger om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed. I ganske mange af de 72 tilfælde har adfærden været udvist flere gange over for den samme person og i nogle tilfælde ligeledes over længere perioder.
- 1.3 Advokatundersøgelsen har afdækket, at der efter Norrbom Vindings vurdering har været udvist krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, over for medlemmer af DR Pige koret i hvert fald i 64 tilfælde.
- 1.4 Hovedparten af den udviste krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, er foregået for mere end 20 år siden, og der er ikke afdækket nogen tilfælde efter 2010.
- 1.5 Derudover er der tilvejebragt et omfangsrigt materiale, som belyser den kultur, der har været berettet om i og omkring DR Pige koret, og som dermed bidrager til forståelsen af, hvordan det har kunnet ske, at kormedlemmer har været udsat for seksuelle krænkelse r. Der er ikke foretaget nogen bevisvurdering af, hvad der er berettet om i relation til kulturen, men overordnet tegner der sig et billede af et miljø, hvor grænserne for det normale på forskellige måder har været flyttet. Til eksempel er der berettet om, at kormedlemmer er blevet udsat for upassende adfærd og uønsket seksuel opmærksomhed, og at sprogbro gnen over for kormedlemmer har været vulgær, sjofel og voldsomt seksualiseret – uden at dette dog har kunnet kvalificeres som seksuelle krænkelse r.

Der er også berettet om, at kormedlemmer er blevet udsat for mobning og udskamning, herunder givet øge-/kælenavne, som i mange tilfælde også har haft seksuelle undertoner, og at der er blevet digtet og sunget smædesange. Videre er der berettet om, at kormedlemmer er blevet introduceret til en flirtende og seksualiseret stemning med et stort fokus på deres fremtoning, og hvor dette ikke har kunnet tilskrives noget korfagligt eller musikalsk formål.

- 1.6 Der er ikke modtaget oplysninger om kulturen, som giver anledning til bemærkninger efter 2010.
- 1.7 Endvidere er det afdækket, at der i perioden 1982-2005 i hvert fald i otte tilfælde har været indgivet klager/henvendelser til DR fra medlemmer af DR Pigekoret eller deres forældre vedrørende muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, eller en udtrykt bekymring for en seksualiseret kultur i koret. Det er Norrbom Vindings opfattelse, at den ledelsesmæssige håndtering i seks af disse sager har været utilstrækkelig eller ikke fuldt ud tilstrækkelig.
- 1.8 Der er ikke modtaget oplysninger om mulige klager/henvendelser efter 2005.

2. Rammerne for advokatundersøgelsen

2.1 Baggrund

- 2.1.1 I efteråret 2020 blev DR bekendt med, at et tidligere medlem af DR Pigekoret muligt havde været udsat for krænkende adfærd. Da der var tale om en andenhåndsberetning, blev der iværksat forskellige initiativer med henblik på at komme i kontakt med det pågældende kormedlem selv, men uden at dette lykkedes.
- 2.1.2 I lyset heraf samt grundet den opmærksomhed, der på daværende tidspunkt også mere generelt var rettet mod krænkende adfærd på baggrund af #Me-Too, blev der af DR's ledelse tillige iværksat en række øvrige initiativer rettet mod DR Pigekoret. Samtidig blev det meget klart tilkendegivet til såvel medlemmerne af DR Pigekoret som deres forældre, at hvis nogen havde oplevet grænseoverskridende adfærd, var det altid muligt at henvende sig til medarbejderne i og omkring DR Pigekoret, ligesom det også altid var muligt at henvende sig til DR's HR-afdeling, og dette uanset om der måtte være tale om forhold, der lå tilbage i tid.
- 2.1.3 I foråret 2021 modtog DR en ny henvendelse vedrørende muligt krænkende adfærd i DR Pigekoret tilbage i tiden, men denne gang i form af en førstehåndsberetning. Henvendelsen havde i sit indhold flere fællestræk med den andenhåndsberetning, DR tidligere havde modtaget.

2.1.4 DR besluttede herefter at iværksætte en ekstern advokatundersøgelse med henblik på at få afdækket, om der var medlemmer af DR Pigekoret, som igennem årene havde været udsat for krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed.

2.1.5 Om baggrunden for undersøgelsen fremgår det således i overensstemmelse hermed af kommissoriet:

"Baggrunden for den iværksatte undersøgelse er, at DR har modtaget anonyme henvendelser om krænkende adfærd af en sådan karakter, at DR har fundet det nødvendigt at få afdækket de pågældende forhold.

DR tager afstand fra enhver form for krænkende handlinger, og DR Pigekoret, hvor der navnlig er tilknyttet unge kvinder i alderen 15-18 år, skal – som alle andre steder i DR – være et trygt sted.

Derfor er det også helt afgørende at få undersøgt, om, og i givet fald i hvilket omfang, der er nogen, som måtte have været udsat for krænkende adfærd i form af seksuel chikane. En sådan undersøgelse er således nødvendig for at kunne sikre, at der til enhver tid er de bedste og mest trygge rammer omkring DR Pigekoret, og at alle kan have tillid til, at DR ikke tolererer nogen form for uacceptabel adfærd."

2.1.6 Advokatundersøgelsen blev formelt iværksat den 5. maj 2021 og er afsluttet i oktober 2021.

2.1.7 Advokatundersøgelsen er gennemført som almindelig (ekstern) advokatundersøgelse, jf. Danske Advokaters vejledning om advokatundersøgelser. Om advokatundersøgelser som undersøgelsesform kan tillige henvises til Advokatsamfundets artikel af 8. september 2021 herom.

2.2 Kommissorium

2.2.1 De forhold, der skulle søges afdækket ved advokatundersøgelsen, er nærmere beskrevet i kommissoriet, hvoraf fremgår:

"DR har anmodet Norrbom Vinding om at forestå en undersøgelse af, om der igennem årene har været udvist krænkende adfærd i DR Pigekoret i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed. Under-

søgelsen skal afdække og redegøre for omfanget og karakteren af en sådan mulig krænkende adfærd. Hvis det vurderes, at der har været udvist krænkende adfærd, skal Norrbom Vinding samtidig komme med sine anbefalinger til, om dette bør give anledning til juridiske og/eller etiske konsekvenser.

Norrbom Vinding skal derudover undersøge, om der igennem årene har været indgivet klager om krænkende adfærd i form af seksuel chikane fra de kvinder, som har været tilknyttet DR Pigekoret eller andre – eksempelvis deres forældre. Hvis dette er tilfældet, skal Norrbom Vinding undersøge, hvordan sådanne klager er håndteret ledelsesmæssigt, og i den forbindelse komme med sine anbefalinger til, hvordan sådanne sager fremover håndteres bedst muligt.”

- 2.2.2 Om måden, hvorpå de i punkt 2.2.1 nævnte forhold skulle søges afdækket, fremgår det videre af kommissoriet:

”Undersøgelsen er tilrettelagt således, at Norrbom Vinding identificerer de chefer, der igennem årene har haft et ledelsesansvar – enten formelt eller reelt – og/eller medarbejdere i en central stilling – i forhold til DR Pigekoret, og som vurderes at kunne have en viden om, hvorvidt der måtte være udvist krænkende adfærd i form af seksuel chikane.

Dette omfatter såvel nuværende som i muligt omfang tidligere ansatte chefer.

De pågældende gives herefter mulighed for at deltage i et interview med henblik på at få afdækket, hvad de måtte have af viden om de anførte temaer for undersøgelsen.

Der etableres herudover en indberetningsordning, hvor de, der måtte have været udsat for en krænkende adfærd i form af seksuel chikane, eller andre, der måtte have viden herom, vil kunne henvende sig i perioden fra den 5. maj 2021 indtil den 1. juli 2021.

Der henvises til retningslinjerne for indberetningsordningen.

I samarbejde med DR vil Norrbom Vinding tage stilling til, hvordan det bedst muligt sikres, at de, der har mulighed for at benytte indberetningsordningen, bliver orienteret om muligheden herfor.

Undersøgelsen vil derudover basere sig på eventuelt relevant skriftligt materiale.”

2.2.3 I tilknytning hertil fremgår det af retningslinjerne for indberetningsordningen:

”Norrbom Vinding samler alle henvendelser, der måtte vedrøre en mulig grænseoverskridende kultur og adfærd i DR Pige-koret, der ikke er forenelig med det værdisæt, som der arbejdes efter, og som DR derfor ikke vil tolerere.

Disse henvendelser vil ikke blive undersøgt på samme måde som indberetningerne om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, da disse sager ikke vil skulle håndteres juridisk.

Derimod vil de blive inddraget i den skriftlige afrapportering, som Norrbom Vinding udarbejder til DR.”

2.3 Formål og afgrænsning

2.3.1 Som det fremgår af kommissoriet, har formålet med advokatundersøgelsen først og fremmest været at undersøge, om der igennem årene har været udvist krænkende adfærd i DR Pige-koret i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed (kommissoriets første del).

2.3.2 Hvis det blev vurderingen, at der har været udvist en sådan krænkende adfærd, har Norrbom Vinding samtidig skullet komme med sine anbefalinger til, om dette bør give anledning til juridiske og/eller etiske konsekvenser.

2.3.3 I tilknytning hertil bemærkes, at en udvist adfærd, der vedrører krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, på intet tidspunkt i den periode, der behandles i advokatundersøgelsen, har været acceptabel ud fra den helt almindeligt gældende samfundsnorm. Uanset at der således ikke før i 1970'erne – og sidenhen yderligere i 2000 – blev tilvejebragt et civilretligt grundlag for at rejse krav om godtgørelse for seksuel chikane, ses der af ældre retspraksis på det ansættelsesretlige område, at krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, med rette har kunnet sanktioneres af en arbejdsgiver – om end der tidligere er blevet anvendt en anden terminologi for sådan adfærd.

-
- 2.3.4 Som det fremgår af kommissoriet, har det tillige skullet undersøges, om der igennem årene har været indgivet klager om krænkende adfærd i form af seksuel chikane fra de piger, der har været tilknyttet DR Pige-koret, eller andre – eksempelvis deres forældre (kommissoriets anden del).
- 2.3.5 Hvis dette var tilfældet, har Norrbom Vinding samtidig skullet undersøge, hvordan sådanne klager er blevet håndteret ledelsesmæssigt, og samtidig komme med sine anbefalinger til, hvordan sådanne sager fremover håndteres bedst muligt.
- 2.3.6 I det omfang, der herudover måtte fremkomme oplysninger om en muligt grænseoverskridende kultur og adfærd i DR Pige-koret, som ikke er forenelig med DR's værdisæt og de forventninger, man med rette kan have til den måde, hvorpå tingene foregår i DR Pige-koret, har sådanne oplysninger tillige skullet indgå i afrapporteringen til DR, dog uden at der har skullet foretages nogen bevisvurdering i forhold hertil.
- 2.3.7 I henhold til kommissoriet har Norrbom Vinding dermed skullet søge en række forhold nærmere belyst for herefter at fremkomme med sine anbefalinger til, om de afdækkede forhold bør give anledning til mulige juridiske konsekvenser – eventuelt i kombination med foranstaltning af yderligere undersøgelser – hvorefter det vil være op til DR at træffe den endelige beslutning herom.
- Advokatundersøgelsen har dermed ikke karakter af en judiciel afgørelse, men er et grundlag, hvorpå DR efterfølgende kan vælge at disponere.
- 2.3.8 Advokatundersøgelsen har ikke været tidsmæssigt afgrænset. Dette skyldes, at der ved iværksættelsen af undersøgelsen var indikationer på, at der muligt kunne være foregået krænkende adfærd langt tilbage i tid. Da DR således ikke havde kendskab til omfanget af en sådan muligt krænkende adfærd, var det ikke muligt – eller for den sags skyld hensigtsmæssigt – tidsmæssigt at afgrænse den periode, der skulle undersøges.
- 2.3.9 Når det ifølge kommissoriet har skullet undersøges, om der igennem årene har været udvist krænkende adfærd i DR Pige-koret i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, følger det modsætningsvis, at det har ligget uden for rammerne af advokatundersøgelsen at undersøge, om der har været udvist krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, uden for DR Pige-koret, og dette uanset om der måtte være tale om mulige forhold, som relaterer sig til personer, der har eller har haft en tilknytning til DR Pige-koret.

2.4 Grundlag

- 2.4.1 Tilrettelæggelsen og gennemførelsen af advokatundersøgelsen er sket under iagttagelse af gældende regler og sædvanlige retssikkerhedsmæssige principper for advokatundersøgelser.
- 2.4.2 Advokatundersøgelsens grundlag består af samtaler med relevante chefer og medarbejdere i og omkring DR Pigekoret samt indberettere. De personer, der er rettet beskyldninger imod om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, har alle afstået fra at deltage i samtaler, men nogle har valgt at sende deres bemærkninger skriftligt.
- 2.4.3 Advokatundersøgelsens grundlag består derudover af relevant og tilgængeligt skriftligt materiale.
- 2.4.4 Samtaler med nuværende og tidligere chefer og medarbejdere
- 2.4.4.1 I overensstemmelse med kommissoriet har Norrbom Vinding identificeret en række chefer og medarbejdere, såvel nuværende som tidligere, der som følge af deres ansvarsområde og/eller arbejdsopgaver har haft berøring med DR Pigekoret.
- 2.4.4.2 De, som Norrbom Vinding har valgt at invitere til samtale, er i henhold til kommissoriet de chefer og medarbejdere, der konkret er vurderet muligt at kunne have en viden om, hvorvidt der måtte være udvist krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, og/eller har klaget over sådanne forhold.
- 2.4.4.3 Denne kreds af chefer og medarbejdere er gradvist blevet udvidet, i takt med at arbejdet med undersøgelsen er skredet frem, og Norrbom Vinding har i alt gennemført samtaler med 18 chefer og medarbejdere. Hertil kommer, at generaldirektør Maria Rørbye Rønn og direktør for DR Kultur, Børn og Unge Henrik Bo Nielsen tillige har stillet sig til rådighed for undersøgelsen, hvorfor der også er gennemført individuelle samtaler med dem.
- 2.4.4.4 De chefer og medarbejdere, der er blevet inviteret til samtale, har fået tilsendt kommissoriet, retningslinjerne for indberetningsordningen samt en orienteringsskrivelse om behandling af personoplysninger, ligesom de er blevet gjort bekendt med, hvilke temaer de ville blive spurgt nærmere ind til. De enkelte har derudover til brug for deres forberedelse og i relevant omfang fået tilsendt tilgængeligt skriftligt materiale – selvsagt med respekt af de databeskyttelsesretlige regler.
- 2.4.4.5 De pågældende chefer og medarbejdere har alle haft mulighed for at have en bisidder ved deres side under samtalen, ligesom de forud for samtalen er ble-

-
- vet gjort bekendt med, at de ikke var forpligtet til at svare på spørgsmål. Endvidere er de blevet informeret om, at de oplysninger, der kom frem under samtalen, ville indgå som en del af den afrapportering, der skulle udarbejdes af Norrbom Vinding, og som skulle tilgå DR.
- 2.4.4.6 De enkelte samtaler er gennemført ved et fysisk møde eller virtuelt, afhængigt af hvad der har været muligt, og hvad der har været ønsket fra den pågældende chef eller medarbejder.
- 2.4.4.7 Til samtalerne har alle bekræftet modtagelsen af kommissoriet, retningslinjerne for indberetningsordningen samt orienteringsskrivelsen om behandling af personoplysninger. Herefter er hovedlinjerne i dette materiale blevet gennemgået, og alle er givet mulighed for at stille spørgsmål.
- 2.4.4.8 Under samtalerne har Norrbom Vinding spurgt nærmere ind til de pågældendes mulige kendskab til de forhold, der i henhold til kommissoriet skulle søges afdækket. På basis af de gennemførte samtaler samt eventuelt tilgængeligt skriftligt materiale har Norrbom Vinding herefter udarbejdet et referat, som den pågældende samt eventuel bisidder har fået tilsendt med henblik på kommentering, respektive godkendelse. Alle referater foreligger godkendt.
- 2.4.4.9 I samtalerne har fra Norrbom Vinding deltaget enten én eller to advokater og en advokatfuldmægtig, som har været referent.
- 2.4.5 Samtaler med indberettere
- 2.4.5.1 Som det fremgår af kommissoriet, har der været etableret en indberetningsordning, hvor de, der måtte have oplevet at have været udsat for krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, eller andre, der måtte have viden herom, herunder kendskab til mulige klager, har kunnet henvende sig.
- 2.4.5.2 Til at starte med var indberetningsordningen tilgængelig i perioden fra den 5. maj til den 31. maj 2021, jf. nærmere herom nedenfor.
- 2.4.5.3 Med det formål at orientere såvel nuværende som tidligere medlemmer af DR Pige-koret om advokatundersøgelsen og dermed om muligheden for at benytte indberetningsordningen blev der iværksat en række forskellige initiativer, herunder blev der oplyst om advokatundersøgelsen via DR i Facebookgrupper for tidligere medlemmer af DR Pige-koret, og der blev udsendt breve til i niveau 300 tidligere medlemmer af DR Pige-koret, som DR kunne bistå med at finde kontaktoplysninger på, med information om undersøgelsen.
- 2.4.5.4 I processen er Norrbom Vinding løbende blevet kontaktet af tidligere medlemmer af DR Pige-koret om udbredelsen af kendskabet til undersøgelsen, og

Norrbom Vinding har i den anledning opfordret de pågældende til at række ud til dem, som ikke allerede måtte have hørt om undersøgelsen.

- 2.4.5.5 Derudover har DR den 5. maj 2021 på et møde orienteret nuværende medlemmer af DR Pigekoret og deres forældre om advokatundersøgelsen, hvortil kommer, at der også har været oplyst om muligheden for at benytte indberetningsordningen på såvel DR's som Norrbom Vindings hjemmeside. Endvidere har der også været oplyst om advokatundersøgelsen i landsdækkende medier.
- 2.4.5.6 Mod udgangen af maj 2021 gjorde flere tidligere medlemmer af DR Pigekoret Norrbom Vinding opmærksom på, at den tidsramme, der var fastsat for indberetningsordningen, ikke var lang nok, da beslutningen om at medvirke var ganske vanskelig for adskillige og krævede tid for at modnes. I konsekvens heraf blev det besluttet at forlænge muligheden for at benytte indberetningsordningen i yderligere 1 måned indtil den 1. juli 2021.
- 2.4.5.7 I forbindelse med mediernes dækning af sagen i starten af juni 2021 modtog Norrbom Vinding henvendelser fra flere tidligere kormedlemmer om, hvorvidt det var muligt at benytte indberetningsordningen, hvis man ikke kunne genkende den kultur, der var beskrevet. Norrbom Vinding tilkendegav i den forbindelse, at de, der ønskede at henvende sig, var velkomne, jf. straks nedenfor. Norrbom Vinding har ikke viden om eller grund til at tro, at der herefter skulle være nogen, som måtte have haft et ønske om at medvirke i advokatundersøgelsen, som ikke har henvendt sig via indberetningsordningen.
- 2.4.5.8 I perioden fra den 5. maj til den 1. juli 2021 modtog Norrbom Vinding i alt 129 indberetninger, hvoraf det i de 17 blev oplyst, at de pågældende ikke havde oplevet eller havde viden om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, ligesom de heller ikke kunne genkende den kultur, der i medierne havde været beskrevet i og omkring DR Pigekoret.
- 2.4.5.9 I overensstemmelse med kommissoriet og retningslinjerne for indberetning er alle indberetterne blevet inviteret til en samtale, hvor de har fået mulighed for at fortælle om deres oplevelser.
- 2.4.5.10 De indberettere, som Norrbom Vinding har afholdt samtaler med, har fået tilsendt kommissoriet, retningslinjerne for indberetningsordningen samt orienteringsskrivelse om behandling af personoplysninger.
- 2.4.5.11 De har alle haft mulighed for at have en bisidder ved deres side under samtalen, ligesom de forud for samtalen er blevet gjort bekendt med, at de ikke var forpligtet til at svare på spørgsmål. Endvidere er de blevet informeret om, at de oplysninger, der kom frem under samtalen, ville indgå som en del af den af-

rapportering, der skulle udarbejdes af Norrbom Vinding, og som skulle tilgå DR.

- 2.4.5.12 De enkelte samtaler er gennemført ved et fysisk møde eller virtuelt, afhængigt af hvad der har været muligt, og hvad der har været ønsket fra den, der har foretaget indberetningen.
- 2.4.5.13 Til samtalerne har alle bekræftet modtagelsen af kommissoriet, retningslinjerne for indberetningsordningen samt orienteringsskrivelsen om behandling af personoplysninger. Herefter er hovedlinjerne i dette materiale gennemgået, og alle er givet mulighed for at stille spørgsmål.
- 2.4.5.14 Under samtalerne har Norrbom Vinding spurgt nærmere ind til de pågældendes indberetninger. Dette dels af hensyn til at få deres mulige kendskab til de forhold, der i henhold til kommissoriet skulle søges afdækket, belyst, dels for at kunne vurdere henvendelsernes validitet. Under samtalerne har Norrbom Vinding endvidere – i relevant omfang – spurgt ind til, om de pågældende på noget tidspunkt har klaget eller forsøgt at klage over krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, i og omkring DR Pige-koret, eller om de måtte have viden om, at andre skulle have klaget eller forsøgt at klage.
- 2.4.5.15 Under samtalerne har Norrbom Vinding respekteret, i hvilket omfang, herunder på hvilket detaljeringniveau, de enkelte har ønsket at berette om deres oplevelser, men dog således, at Norrbom Vinding i alle tilfælde har tilstræbt, at forholdene er blevet belyst så godt som muligt. I det omfang, en indberetter har ønsket at berette om forhold, der umiddelbart syntes at falde uden for kommissoriet, har Norrbom Vinding under samtalerne gjort den pågældende opmærksom herpå. Oplysninger om sådanne forhold er således alene indeholdt i referaterne, i det omfang indberetteren har fundet det relevant for det, Norrbom Vinding i henhold til kommissoriet skulle undersøge, og hvor Norrbom Vinding samtidig ikke har kunnet udelukke, at oplysningerne potentielt kunne være af betydning for advokatundersøgelsen.
- 2.4.5.16 Under samtalerne har Norrbom Vinding haft en række forskellige opmærksomhedspunkter. Norrbom Vinding har således bl.a. haft for øje, med hvilken sikkerhed der er berettet om en udvist adfærd, herunder hvor detaljeret og konsistent den enkeltes beretning har været. Norrbom Vinding har tillige haft for øje, om en beretning syntes at være båret af andre motiver end den enkeltes ønske om at få lejlighed til at berette om sine oplevelser som led i den iværksatte advokatundersøgelse og muligheden for herved at bidrage til afdækningen af, hvad der måtte være foregået i og omkring DR Pige-koret. Derudover har Norrbom Vinding haft for øje, om nogen af beretningerne syntes at være koordinerede eller afstemte, ikke mindst i lyset af at der i forbindelse med mediernes dækning af sagen og advokatundersøgelsen har været kon-

takt imellem flere tidligere medlemmer af DR Pigekoret. Dertil kommer, at Norrbom Vinding også har fundet det relevant at spørge til, hvilken relation de, der har henvendt sig til indberetningsordningen, og som har udtalt sig til støtte for dem, der er rettet beskyldninger imod, måtte have til den pågældende.

På basis af de gennemførte samtaler samt eventuelt modtaget skriftligt materiale til yderligere belysning af de enkeltes beretninger har Norrbom Vinding herefter udarbejdet et referat, som den pågældende samt eventuel bisidder har fået tilsendt med henblik på kommentering, respektive godkendelse. Alle referater foreligger godkendt.

Alle indberetninger er blevet håndteret som individuelle henvendelser. Ingen af dem, der har henvendt sig til Norrbom Vinding, er derfor blevet informeret om, hvilke andre henvendelser Norrbom Vinding har modtaget, og på tilsvarende vis er de indberettere, der har været nævnt af andre indberettere, heller ikke blevet foreholdt, hvad andre måtte have berettet om dem. I det omfang en indberetter har valgt at stå frem i pressen med sine oplevelser, hvilket flere har gjort, har Norrbom Vinding dog i relevant omfang spurgt andre indberettere ind til disse offentliggjorte beretninger.

- 2.4.5.17 I samtalerne har fra Norrbom Vinding deltaget en advokat og en advokatfuldmægtig, som har været referent.
- 2.4.5.18 For så vidt angår de indberettere, der har valgt ikke at deltage i en samtale, er deres skriftlige indberetninger indgået i undersøgelsen, dog således at der i forhold til hver enkelt indberetning er foretaget en konkret individuel vurdering af, hvorvidt der har været grundlag for at foreholde nogen oplysningerne mv.
- 2.4.6 Kontradiktion
- 2.4.6.1 Som det fremgår af kommissoriet og retningslinjerne for indberetningsordningen, har Norrbom Vinding givet de personer, der er blevet rettet beskyldninger imod om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, mulighed for kontradiktion.
- 2.4.6.2 I det omfang, det har været praktisk muligt, har Norrbom Vinding derfor orienteret de personer, der er blevet rettet sådanne beskyldninger imod, om, at Norrbom Vinding gerne ville i kontakt med dem, herunder nærmere om rammerne for og formålet med advokatundersøgelsen, ligesom de pågældende har fået kommissoriet, retningslinjerne for indberetningsordningen samt orienteringsskrivelse om behandling af personoplysninger. Denne orientering er sket på en sådan måde, at der er sikkerhed for, at de pågældende har modtaget denne samt eventuelle opfølgende henvendelser.

-
- 2.4.6.3 Høringsprocessen, der er beskrevet i retningslinjerne for indberetningsordningen, har været toledet.
- 2.4.6.4 De, der har valgt at medvirke i advokatundersøgelsen, er alle – som første del af høringsprocessen – blevet inviteret til at deltage i en samtale, alternativt at fremsende deres skriftlige bemærkninger til det skriftlige høringsgrundlag, som de alle har modtaget sammen med invitationen til at deltage i en samtale. Dette skriftlige høringsgrundlag har omfattet oplysninger om forhold, hvor den enkeltes navn er blevet nævnt, og som samtidig har været af en karakter, så det potentielt kunne være til ugunst for den pågældende. Dels har der været tale om oplysninger vedrørende muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, jf. retningslinjerne for indberetningsordningen, dels har der været tale om oplysninger af mere generel karakter om den enkeltes adfærd i sammenhænge, hvor oplysningerne om adfærden af dem, der har indberettet om den, er blevet oplevet som relevante i forhold til forståelsen af kulturen, herunder en muligt grænseoverskridende kultur og adfærd, i og omkring DR Pige-koret, jf. retningslinjerne for indberetningsordningen.
- 2.4.6.5 Efter afslutningen af den første del af høringsprocessen har Norrbom Vinding i forhold til hver enkelt, herunder også dem, der har valgt ikke at medvirke i advokatundersøgelsen, udarbejdet en bevisvurdering indeholdende en beskrivelse af, hvad der efter Norrbom Vindings vurdering på det foreliggende grundlag faktisk kunne lægges til grund, jf. punkt 2.5 nedenfor.
- For så vidt angår de oplysninger, der relaterer sig til kulturen i og omkring DR Pige-koret, har Norrbom Vinding ikke i forhold til enkeltpersoner foretaget nogen selvstændig bevisvurdering, jf. retningslinjerne for indberetningsordningen.
- 2.4.6.6 Bevisvurderingen er herefter som anden del af høringsprocessen sendt til dem, der har valgt at medvirke i advokatundersøgelsen, og som herefter har fået mulighed for at kommentere på bevisvurderingen. Efter at have modtaget de enkeltes skriftlige bemærkninger til bevisvurderingen har Norrbom Vinding foretaget den endelige vurdering af, hvad der må vurderes faktisk at kunne lægges til grund.
- 2.4.7 Skriftligt materiale
- 2.4.7.1 Norrbom Vinding har anmodet DR om at udlevere alt relevant materiale til brug for advokatundersøgelsen, herunder har Norrbom Vinding anmodet DR om at finde samtlige klager/henvendelser om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, relateret til DR Pige-koret. Det materiale, som Norrbom Vinding har modtaget, omfatter bl.a. DR's personalepolitikker, retningslinjer, håndbøger og forskellige adfærdskodeks, udvalgte personalesager samt diverse dokumenter relateret til de klage-

-
- sager, som DR har identificeret. Det modtagne materiale kommer dels fra DR, dels fra Rigsarkivet. Derudover har en tidligere medarbejder i DR valgt at stille forskelligt materiale til rådighed, som vedkommende har modtaget under sin ansættelse, fx organisationsdiagrammer.
- 2.4.7.2 Norrbom Vinding har derudover modtaget diverse skriftligt materiale fra indberetterne. To indberettere har oplyst, at de var i besiddelse af skriftligt materiale vedrørende en konkret klagesag, men har valgt ikke at dele oplysningerne med Norrbom Vinding. Da det ikke har været muligt for DR at fremskaffe de pågældende dokumenter, har Norrbom Vinding oplyst over for de to indberettere, at Norrbom Vinding dermed ikke ville have mulighed for at lade de pågældende oplysninger indgå i advokatundersøgelsen.
- 2.4.7.3 I et enkelt tilfælde har en indberetter fremsendt et skriftligt dokument til Norrbom Vinding, som den pågældende efterfølgende valgte at trække tilbage. Norrbom Vinding har også i dette tilfælde oplyst over for den pågældende, at Norrbom Vinding dermed ikke ville have mulighed for at lade de pågældende oplysninger indgå i advokatundersøgelsen.
- 2.4.7.4 Det modtagne materiale fra DR og indberetterne er samlet i en registrant.
- 2.4.7.5 Endelig har Norrbom Vinding gjort brug af forskelligt materiale fra offentligt tilgængelige kilder, herunder diverse litteratur om DR Pige-koret.
- 2.5 Den foretagne bevisbedømmelse
- 2.5.1 De bevisvurderinger, som Norrbom Vinding har foretaget, indeholder en beskrivelse af, hvad der på baggrund af de foreliggende oplysninger må vurderes faktisk at kunne lægges til grund til brug for DR's videre overvejelser.
- 2.5.2 Det civile retlige beviskrav er, at det, der efter en samlet afvejning af oplysningerne i en sag vurderes at være det mest sandsynlige, vil blive lagt til grund. I advokatundersøgelsen er en beretning om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, derfor kun blevet lagt til grund som tilstrækkeligt bevist, hvis det efter denne samlede afvejning har været mest sandsynligt, at forholdet har fundet sted. Der er dermed ikke tale om nogen form for omvendt bevisbyrde, hvor det har været op til den, der er blevet rettet beskyldninger imod, at bevise, at et givet forhold ikke har fundet sted.
- 2.5.3 Afvejningen af, hvad der efter Norrbom Vindings opfattelse må vurderes faktisk at kunne lægges til grund, er imidlertid – under hensyn til, at der er tale om en advokatundersøgelse, samt at der er tale om forhold, som ligger mange eller relativt mange år tilbage i tid – sket ud fra en forsigtig tilgang. Norrbom Vinding har også haft for øje, at nogle af dem, der er rettet beskyldninger

imod, er afgået ved døden og derfor ikke har haft mulighed for at komme til orde, hvortil kommer, at de, der har haft mulighed for at medvirke i advokatundersøgelsen, og som har gjort det, har bestridt, at de har udvist den beskrevne adfærd. Heroverfor må det dog samtidig holdes for øje, at det må antages, at det generelt forholder sig sådan, at et forhold – i hvert fald i hovedtræk – vil stå klarere i erindringen, hvis det har gjort et særligt indtryk, eksempelvis – og typisk – fordi det har været oplevet som særegent, ekstraordinært eller på anden vis usædvanligt.

- 2.5.4 I bevisvurderingen er der skelnet mellem på den ene side førstehåndsberetninger og på den anden side anden- og tredjehåndsberetninger, idet det har været vurderingen, at der ikke i sig selv med den fornødne grad af sikkerhed har kunnet lægges noget til grund om en udvist adfærd alene baseret på en anden- eller tredjehåndsberetning. Dette er dog ikke det samme som, at en anden- eller tredjehåndsberetning – alt afhængigt af de konkrete omstændigheder – ikke har kunnet være med til at understøtte, om en given førstehåndsberetning om en udvist adfærd er vurderet at kunne lægges til grund.
- 2.5.5 Norrbom Vinding har anset førstehåndsberetninger for at omfatte de beretninger, hvor en indberetter enten selv har været udsat for en given adfærd eller har bevidnet, at andre har været udsat for en given adfærd, mens anden- og tredjehåndsberetninger er anset for at omfatte de beretninger, hvor en indberetter har hørt om, at andre har været udsat for en given adfærd.
- 2.5.6 Ifølge retningslinjerne for indberetningsordningen har det været muligt at foretage en indberetning anonymt. Af retssikkerhedsmæssige årsager er sådanne anonyme indberetninger, der alene drejer sig om et fåtal, behandlet på samme måde som anden- og tredjehåndsberetningerne, hvilket også gør sig gældende i forhold til de indberettere, der ikke under samtale med Norrbom Vinding nærmere har uddybet den indledende skriftlige indberetning, og hvor det derfor heller ikke har været muligt nærmere at kvalificere validiteten af disse henvendelser. I forhold til høringsprocessen, som er beskrevet ovenfor, er de, der er rettet beskyldninger imod, dog givet mulighed for at kommentere såvel anden- og tredjehåndsberetninger som anonyme beretninger og skriftlige beretninger, hvor der ikke har været en opfølgende samtale.
- 2.5.7 Derudover er der et antal af indberettere, som i forbindelse med gennemførelsen af samtaler har tilkendegivet, at de ikke ønsker, at DR – af forskellige årsager – bliver bekendt med deres identitet.
- 2.5.8 I de tilfælde, hvor det har været vurderingen, at der ikke har været den grad af sikkerhed, der må kræves for at kunne lægge til grund, at en given adfærd er udvist, er dette ikke ensbetydende med, at Norrbom Vinding har lagt til grund, at den pågældende adfærd ikke har været udvist, og/eller at en beretning er tilsidesat som utroværdig. Vurderingen er således alene udtryk for, at det kon-

kret er vurderet, at der ikke har været det fornødne sikre bevismæssige grundlag for at kunne lægge et givet forhold til grund.

2.6 Behandling af personoplysninger

2.6.1 En advokatundersøgelse som den foreliggende kan ikke gennemføres, uden at der behandles personoplysninger.

2.6.2 Forud for iværksættelsen af advokatundersøgelsen blev de databeskyttelsesretlige aspekter derfor også overvejet og vurderet af Norrbom Vinding og DR, og der blev i den forbindelse udarbejdet en databeskyttelsespolitik for undersøgelsen (orienteringsskrivelse om behandling af persondata). Som det fremgår heraf, er DR og Norrbom Vinding hver især dataansvarlig i relation til de personoplysninger, der er behandlet i undersøgelsesforløbet. Advokatundersøgelsen er således gennemført af Norrbom Vinding på opdrag fra DR.

2.6.3 De relevante retsgrundlag for behandlingen af personoplysninger er beskrevet i databeskyttelsespolitikken for undersøgelsen.

Som nævnt ovenfor er kommissoriet for advokatundersøgelsen ikke tidsmæssigt afgrænset, idet DR har ønsket, at alle, der måtte have viden om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, har skullet kunne bidrage med viden herom. Dette betyder bl.a., at der er behandlet personoplysninger i advokatundersøgelsen, der angår forhold, der ligger langt tilbage i tid.

Det er Norrbom Vindings vurdering, at de databeskyttelsesretlige regler ikke i sig selv er til hinder for at gennemføre en advokatundersøgelse af forhold, uanset om disse ligger langt tilbage i tid. Dette er bl.a. begrundet i, at der har været en væsentlig samfundsmæssig interesse i, at det, der har initieret advokatundersøgelsen, er blevet undersøgt, og at der således er blevet fulgt op på oplysninger om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed. Det gælder navnlig i et miljø som DR Pige-koret, hvor der er tale om børn og unge, og hvor disse børn og unge også medvirker i DR's programvirksomhed. Hertil kommer, at DR skal sikre, at krænkende adfærd ikke finder sted i DR.

Det anførte gælder, uanset om der vil kunne drages retlige konsekvenser over for dem, som måtte have været involveret i eller har haft viden om sådanne forhold. DR har således en berettiget interesse i – og for så vidt en forpligtelse til – at få afdækket, hvad der er foregået, så DR kan vedstå sig sit ansvar som public service-institution, herunder et muligt erstatningsansvar, hvis der måtte være grundlag herfor, og så DR kan tage eventuelle nødvendige skridt med henblik på at modvirke lignende forhold i fremtiden.

-
- 2.6.4 Derudover er der i databeskyttelsespolitikken givet den information, som dataansvarlige er forpligtede til at give i medfør af reglerne i GDPR artikel 13 (for personer, der selv har bidraget med oplysninger til undersøgelsen, og hvor oplysninger derfor er indsamlet hos den registrerede selv) og artikel 14 (for personer, hvor andre har bidraget med oplysninger om disse, og hvor oplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede selv).
- 2.6.5 I forbindelse med undersøgelsesforløbet har Norrbom Vinding modtaget og håndteret indsigtsanmodninger efter GDPR artikel 15 fra et antal registrerede. Endvidere har Norrbom Vinding modtaget og håndteret henvendelser fra registrerede, som har gjort indsigelse, fremsat anmodning om begrænsning samt om sletning i forhold til behandlingen af deres personoplysninger. Endelig er der i to tilfælde indgivet klage til Datatilsynet over behandlingen af personoplysninger, herunder har klagerne i begge tilfælde anmodet Datatilsynet om at udstede enten forbud mod behandlingen af personoplysninger eller påbud om at begrænse behandlingen af personoplysninger. Datatilsynet har endnu ikke truffet afgørelse i de to sager.
- 2.7 Afrapportering og offentliggørelse
- 2.7.1 Advokatundersøgelsen er fortrolig og findes kun i ganske få fysiske eksemplarer.
- 2.7.2 I forbindelse med advokatundersøgelsens iværksættelse har DR imidlertid tilkendegivet et ønske om åbenhed, og at der i videst muligt omfang sker en offentliggørelse af advokatundersøgelsens resultater.
- 2.7.3 Det er derfor forudsat i kommissoriet, hvilket også er oplyst over for dem, der har medvirket i advokatundersøgelsen, at der vil blive offentliggjort et resumé af advokatundersøgelsens resultater, dog i respekt af gældende regler – herunder de databeskyttelsesretlige regler og forvaltningslovens bestemmelser om tavshedspligt.
- 2.7.4 Af den årsag er der derfor ikke i resuméet nævnt navne på indberettere, ligesom det ikke fremgår, hvem der er rettet beskyldninger imod, eller hvilke chefer og/eller medarbejdere i DR der har været involveret i håndteringen af klager/henvendelser vedrørende muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, relateret til DR Pigekoret. Af samme årsag er advokatundersøgelsens resultater heller ikke nærmere tidsfæstet i resuméet, ligesom der heller ikke er refereret til konkrete episoder eller lignende, hvorefter det potentielt ville kunne være muligt at identificere en given indberetter, eller hvem der måtte være rettet beskyldninger imod mv.
- 2.7.5 I samme anledning er det vigtigt at understrege, at uanset at der i mediernes dækning af sagen har været rettet et fokus mod nogle få personer, kan der **ik-**

ke ud af resuméet udledes noget om, hvilke personer advokatundersøgelsens resultater kan henføres til – hverken helt eller delvist.

3. DR Pigekoret

3.1 Aktørerne i og omkring DR Pigekoret og deres roller

3.1.1 Indledende bemærkninger

3.1.1.1 DR Pigekoret er et blandt flere af DR's ensembler, der i dag hører til under DR Kultur, Børn og Unge, og er en del af DR Koncerthus & Ensembler.

3.1.1.2 DR Pigekoret blev oprindeligt etableret som Statsradiofoniens Pigekor i 1938. Siden 1920'erne havde Statsradiofonien (der senere blev til Danmarks Radio og DR) haft Det Lille Børnekor, der primært optrådte i radioudsendelser. Samtidig med etableringen af Statsradiofoniens Pigekor (herefter DR Pigekoret) blev der oprettet et tilsvarende drengekor, der eksisterede frem til 1968, og Det Lille Børnekor blev senere til Børnekoeret som en forskole til DR Pigekoret. Børnekoeret i sin hidtidige struktur blev nedlagt med etableringen af DR Kors-kolen i 2001, der består af tre børnekor, henholdsvis DR Spirekoeret (6-8 år), DR Børnekoeret (9-11 år) og DR Juniorkoeret (12-15 år).

3.1.1.3 Da DR Pigekoret blev etableret, optrådte koeret til at starte med i radioen, og under besættelsen af Danmark i 1940'erne begyndte koeret tillige at give koncerter rundt omkring i Danmark. DR Pigekoerets aktivitetsniveau har sidenhen udviklet sig gradvist, og i løbet af 00'erne afviklede koeret i niveau 60 koncerter om året i ind- og udland.

3.1.1.4 I dag består DR Pigekoerets primære aktiviteter af afholdelse af koncerter i DR Koncerthuset og på turnéer i Danmark. Derudover deltager koeret i tv- og radioproduktion, ligesom DR Pigekoret ca. hvert andet år deltager i en udlandsrejse forbundet med koncertaktiviteter.

3.1.2 DR Pigekoerets organisatoriske placering og ledelsesmæssige forankring i DR

3.1.2.1 I perioden fra etableringen af DR Pigekoret i 1938 og frem til i dag har koeret organisatorisk været placeret i følgende af DR's afdelinger:

- 1938 – 1981 Børne- og Ungdomsafdelingen (B&U)
- 1981 – 1983 Provinsafdelingen
- 1983 – 1999 Københavns Radio
- 1999 – 2006 DR Ensembler
- 2006 – DR Musik mv.

-
- 3.1.2.2 Der har i konsekvens heraf gennem årene været en række forskellige ledelsespersoner, i hvis regi DR Pigekestet har ligget.
- 3.1.3 Kormedlemmerne
- 3.1.3.1 DR Pigekestet består i dag af ca. 55 piger i alderen 15-22 år, hvoraf flere har sunget i DR Korskolen. Der består ikke en automatisk adgang til DR Pigekestet for medlemmerne af DR Korskolen, men omvendt er det heller ikke et krav for at blive optaget i DR Pigekestet, at pigerne forinden har sunget i et eller flere af børnekorene.
- 3.1.3.2 Tidligere har kormedlemmerne bestået af piger i aldersspændet 9-27 år, og der har således igennem årene været forskel på, hvor tidligt pigerne blev optaget i DR Pigekestet, ligesom der har været forskel på, hvor gamle de var, da de gik ud af DR Pigekestet.
- 3.1.3.3 Det er dermed karakteristisk for DR Pigekestet, at der er og altid har været en løbende udskiftning af kormedlemmer, ligesom det er karakteristisk, at de nyoptagne medlemmer i koret sædvanligvis samtidig vil være blandt de yngste i koret. Ved deres indtræden i DR Pigekestet har kormedlemmerne således typisk været børn i deres første teenageår eller yngre. Kormedlemskabet har således for de enkelte kormedlemmer i det hele udfoldet sig i de pågældendes formative år og er for nogles vedkommende endog etableret endnu tidligere.
- 3.1.3.4 Deltagelsen i DR Pigekestet har gennem alle årene været en frivillig fritidsaktivitet, i den forstand at kormedlemmerne ikke har modtaget noget vederlag for deres indsats. Til forskel fra mange andre frivillige fritidsaktiviteter har kormedlemmerne omvendt ikke skullet betale for den undervisning og musikalske skoling, de har fået gennem deltagelsen i koret, ligesom kormedlemmerne heller ikke i fuldt omfang selv har skullet finansiere de rejser og lignende oplevelser, som kordeltagelsen tillige har givet pigerne mulighed for.
- 3.1.3.5 Flere af de tidligere kormedlemmer har under de gennemførte samtaler fremdraget det forhold, at medlemskabet af DR Pigekestet i forhold til tidsforbrug, kravene til fremmøde og forberedelse og i det hele taget forventningerne til det, DR Pigekestet har skullet levere, set fra deres perspektiv, har en række ligheder med deltagelse i elitesport eller tilsvarende aktiviteter, hvor der skal leveres på højt niveau. Det forhold, at DR Pigekestet i en række sammenhænge optræder sammen med professionelle ensembler og gæstesolister, der har musikken som deres hovederhverv, har bidraget til dette billede af et elitetilbud.
- 3.1.3.6 Medlemmernes motivation for at være med i DR Pigekestet har været mangeartet. Nogle er kommet med i DR Pigekestet efter deres forældres ønske, andre efter eget ønske, eventuelt på opfordring af andre. Motivationen hos de

enkelte spænder fra at anskue deltagelsen i DR Pigekoret som en musikalsk grunduddannelse, der af den enkelte har været set som et nødvendigt led i at kunne få opfyldt sine ambitioner om en senere professionel musikalsk karriere, til at deltage i DR Pigekoret for oplevelsens skyld, hvor de musikalske oplevelser, fællesskabet, rejserne etc. har været det centrale – og hos mange har motivationen bestået i et samspil mellem disse elementer, hvor det har været forskelligt, hvordan elementerne hver især har vægtet ind.

3.1.4 Dirigenten

3.1.4.1 DR Pigekoret har gennem årene haft en række forskellige dirigenter, der har virket i følgende perioder:

- 1938 – 1961
- 1962 – 1966
- 1966 – 2000
- 2001 – 2010
- 2011 – 2012
- 2012 – 2013
- 2013 –

3.1.4.2 Om rollen som dirigent kan mere generelt bemærkes, at en dirigent i enhver musikalsk sammenhæng vil være den, der har den musikalske ledelse – det ligger i dirigentrollens natur. Kordirigenten er således det musikalske og kunstneriske anker i et kors virke. Det er dirigenten, der udstikker den musikalske retning og får tingene til at ske, og det er dirigentens ledelsesmæssige ansvar, at korarbejdet tilrettelægges og gennemføres under sådanne rammer, at koret er i stand til at "levere" til koncerter etc. Der hviler således en ikke ubetydelig opgave på dirigenten i forhold til at sørge for, at koret fungerer som en enhed, at det har den ønskede standard, at programmer er tilstrækkeligt indøvet, at repertoire er det rette, og i det hele taget at det musikalske og visuelle udtryk er som ønsket.

3.1.4.3 Uanset at medlemmerne af DR Pigekoret ikke er "ansatte", har samarbejdsrelationen mellem dirigenten og kormedlemmerne således en række lighedstræk mellem samarbejdsrelationen mellem ledelse og medarbejdere på en arbejdsplads, hvortil bemærkes, at dirigenten – i modsætning til kormedlemmerne – er ansat i DR og følgelig underlagt de for ansættelsesforholdet gældende pligter mv. Hertil kommer, at en dirigent og et kor er indbyrdes forbundne i helt særlig grad i arbejdet med at forberede og opføre musikalske værker, hvor den mindste usikkerhed eller tøven hos dirigenten, koret eller blot enkelte kormedlemmer hurtigt forplanter sig og på et øjeblik kan påvirke den samlede performance. Det er samtidig disse elementer, der gør, at fælles og samtidig fokus og dedikation hos dirigent og kor kan løfte en opførelse af et værk til nye højder. Kor og dirigent har således en tæt indbyrdes afhængighed. Det er

kendetegnende, at en dirigent qua sit hverv og sin musikalske kunnen fra kormedlemmernes side omgærdes af respekt og af musikfagligt funderet beundring.

- 3.1.4.4 Samtidig med den tætte indbyrdes afhængighed er der dog ikke tvivl om den iboende rollefordeling og magtbalance i relationen mellem et kor og dets dirigent. Den ulige magtbalance forstærkes af, at der i relationen mellem netop et pigekor og dets dirigent – i tillæg til det naturlige og rollebestemte ulige magtforhold mellem kor og dirigent – tillige er markant forskel i alder, livserfaring samt position og "standing" i omverdenen. Også dette aspekt er en grundlæggende præmis i relationen mellem DR Pigekoret og dirigenten, ligesom det må anses for en naturlig konsekvens af den beskrevne rollefordeling, at det er op til dirigenten – i sin egenskab af leder og "voksen" – at have fornøden opmærksomhed herpå og sikre, at den magt, der ligger i dirigentrollen, til stadighed forvaltes på betryggende og forsvarlig vis, herunder at der ikke udvises en adfærd, der udsender forkerte og upassende signaler, eller som på anden vis vil kunne misforstås. Det er således også i overført betydning dirigenten, der "sætter tonen an". Dette må i særlig grad antages at gøre sig gældende i forhold til et kor, hvor mange af kormedlemmerne er i deres teenageår, og hvor kormedlemmerne derfor i de år, hvor kormedlemskabet udfolder sig, gennemgår en udvikling fra barn til voksen.
- 3.1.5 Andre voksne omkring DR Pigekoret
- 3.1.5.1 Igennem årene har der været mange forskellige voksne omkring DR Pigekoret ud over dirigenten. Til belysning heraf kan følgende oplyses:
- 3.1.5.2 Gennem tiden har de mange praktiske opgaver, som også har skullet håndteres i forbindelse med DR Pigekorets virke, været løst i forskellige organisatoriske setupper. Indtrykket er således, at der indtil 2001 kun i ret begrænset omfang var en etableret struktur omkring disse opgaver, idet fundraising, regnskab, planlægning og tilrettelæggelse af turnéer samt "voksendeltagelse" på ture etc. i vidt omfang blev varetaget af nogle ganske få medarbejdere, enkelte kormedlemmers forældre, tidligere kormedlemmer samt andre med en forskellig tilknytning til koret.
- 3.1.5.3 Det organisatoriske setup omkring DR Pigekoret er i stigende grad blevet professionaliseret i den forstand, at der fra 2001 blev etableret en formaliseret struktur, hvor en lang række af de opgaver, der hidtil havde været varetaget af frivillige omkring dirigenten, herefter blev overtaget af medarbejdere ansat til denne opgave. Der blev således bl.a. tilknyttet en koradministrator og en koordinator, ligesom der blev tilknyttet sanglærere/stemmepædagoger, og der skete i det hele taget en udskiftning af de voksne, der tidligere havde varetaget en række forskellige opgaver.

-
- 3.1.5.4 Siden er der sket en yderligere styrkelse af organisationen i og omkring DR Pigekest, og i dag består det faste team i og omkring DR Pigekest ud over dirigenten af følgende:
- En kunstnerisk leder og producent
 - En produktionsleder
 - En administrativ producent
 - En koordinator med ansvar for praktiske forhold og omsorgsperson på turnéer
 - To sanglærere
- 3.1.5.5 Endvidere får DR Pigekest i relevant omfang assistance fra produktionsmedarbejdere i DR i forbindelse med produktioner, ligesom der fra tid til anden er forældre, der bistår med praktisk hjælp ved koncerter. Også historisk har der været teknikere og andre tilknyttet, når der har skullet laves radioudsendelser og lignende.
- 3.1.5.6 Ved udlandsrejser, koncerter, produktioner eller andre aktiviteter uden for Koncerthuset er DR Pigekest altid – ud over dirigenten – ledsaget af en eller flere af de faste medarbejdere tilknyttet koret. DR Pigekest er derfor i modsætning til tidligere ikke på samme måde afhængig af hjælp fra udenforstående, og der er dermed også altid for kormedlemmerne kendte voksne, som de kan gå til.
- 3.1.5.7 DR Pigekest har gennem årene i en række sammenhænge optrådt sammen med professionelle ensembler og/eller gæstesolister. Relationen mellem disse professionelle musikere og DR Pigekest har i sagens natur været mere ad hoc-præget.
- 3.1.5.8 Ud over den skitserede kreds af voksne omkring DR Pigekest er der også nogle af de ledelsespersoner, der gennem tiden har haft DR Pigekest som en del af deres ledelsesmæssige ansvarsområde hos DR, som – i hvert fald i perioder – har været tæt på DR Pigekests aktiviteter.

4. Advokatundersøgelsens konklusioner og anbefalinger

4.1 Kommissoriets første del

4.1.1 Krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed

4.1.1.1 Som det fremgår af kommissoriet for advokatundersøgelsen, har Norrbom Vinding skullet undersøge, om der igennem årene har været udvist krænkende adfærd i DR Pigekoret i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed.

4.1.1.2 Idet der henvises til punkt 2.7.3-2.7.5 ovenfor, kan der om resultatet af kommissoriets første del oplyses følgende:

4.1.1.3 Baseret på de modtagne beretninger og de gennemførte samtaler med indberetterne har Norrbom Vinding identificeret i alt 72 førstehandsberetninger om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed. I ganske mange af de 72 tilfælde har den krænkende adfærd været udvist flere gange over for den samme person og i nogle tilfælde ligeledes over længere perioder.

4.1.1.4 Af de 72 førstehandsberetninger er der i langt de fleste tilfælde tale om forhold, der ligger 20-50 år tilbage i tid, men der er også nogle af beretningerne, der relaterer sig til 00'erne og perioden frem til 2010. Der er ikke afdækket nogen tilfælde efter 2010.

4.1.1.5 Den adfærd, der er berettet om i de 72 førstehandsberetninger, drejer sig om både fysiske og verbale tilnærmelser.

4.1.1.6 De fysiske tilnærmelser har været af varierende karakter spændende fra bl.a. for omklamrende, nærgående og intense kram over andre former for berøringer, herunder intime steder, til ufrivillige kys, herunder gentagne og langvarige tungekys, egentlige befamlinger og adfærd af endnu grovere karakter. De fysiske tilnærmelser er i flere tilfælde sket i situationer, hvor den, der har udvist adfærden, har været alene med det pågældende kormedlem, ligesom sådanne fysiske tilnærmelser i flere tilfælde er sket i forbindelse med indtagelse af alkohol, herunder at der er eksempler på, at også det pågældende kormedlem har været påvirket af alkohol i varierende grad og også af den årsag har været endnu mere forsvarsløs.

4.1.1.7 De verbale tilnærmelser er kommet til udtryk bl.a. i form af seksualiserende opfordringer og hentydninger, herunder er der eksempler på adfærd, der har været oplevet som værende af groominglignende karakter.

-
- 4.1.1.8 Norrbom Vinding har foretaget bevisvurderinger i forhold til i alt otte personer.
- 4.1.1.9 I bevisvurderingen af de omhandlede forhold har Norrbom Vinding bl.a. lagt vægt på, at selvom den udviste adfærd ligger langt tilbage i tid, og at der af den årsag kan være omstændigheder omkring et forhold, som ikke står helt klart, må det dog antages, at det generelt forholder sig sådan, at et forhold – i hvert fald i hovedtræk – vil stå klarere i erindringen, hvis det har gjort et særligt indtryk, eksempelvis – og typisk – fordi det har været oplevet særegent, ekstraordinært eller på anden vis usædvanligt, jf. punkt 2.5.3 ovenfor.
- 4.1.1.10 Dertil kommer, **at** førstehåndsberetningerne har fremstået med en betydelig grad af sikkerhed og troværdighed, **at** forklaringerne – om end i forskellig grad – har været detaljerede og konsistente, **at** mange har været i stand til at forklare om, hvor og hvornår samt under hvilke omstændigheder den udviste adfærd fandt sted, **at** mange har beskrevet de forskellige dilemmaer og refleksioner, som den udviste adfærd efterlod dem med, dels dengang og dels efterfølgende, **at** der ikke er noget, der tyder på, at beretningerne skulle være båret af andre motiver end ønsket om at få lejlighed til at berette om sine oplevelser som led i advokatundersøgelsen og muligheden for dermed at bidrage til afdækningen af, hvad der er foregået i og omkring DR Pigekoret tilbage i tid, **at** der i de tilfælde, hvor der af flere er rettet beskyldninger om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, mod en eller flere af de samme personer, er tale om en beskrevet adfærd, der har en række lighedstræk, og **at** der derudover har været skriftligt materiale, der i nogle tilfælde har været med til at understøtte, at den beskrevne adfærd har været udvist.
- 4.1.1.11 Baseret på de foretagne bevisvurderinger, hvorefter Norrbom Vinding har vurderet, at der for så vidt angår 64 beretninger er grundlag for at antage, at den beskrevne adfærd, eller i hvert fald en adfærd af tilsvarende karakter, har været udvist, har Norrbom Vinding foretaget en juridisk vurdering af, om den udviste adfærd må anses for at kunne kvalificeres som krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed.
- 4.1.1.12 I vurderingen heraf har Norrbom Vinding bl.a. lagt vægt på, **om** de personer, der er rettet beskyldninger imod – om end på forskellig vis – har haft en form for overordnet position i forhold til de pågældende kormedlemmer, **om** der har været en betydelig aldersforskel mellem dem, der er rettet beskyldninger imod, og de pågældende kormedlemmer, og at kormedlemmerne har været ganske unge, hvilket kan have været med til at forstærke et i forvejen ulige magtforhold, **om** den udviste adfærd må anses for grænseoverskridende og intimiderende og også er blevet oplevet sådan, og **om** det derfor burde have stået de personer, der er rettet beskyldninger imod, klart, at en adfærd som den udviste nærliggende ville blive anset for uvelkommen, hvortil kommer, **om**

det i forhold til nogle af beretningerne i særlig grad har gjort sig gældende, at der kunne synes at være tale om misbrug af et tillidsforhold.

- 4.1.1.13 For så vidt angår de 64 beretninger, der kan henføres til seks forskellige personer, har Norrbom Vinding vurderet, at det er vanskeligt at nå til en anden konklusion, end at den udviste adfærd vil kunne anses for at være seksuelt krænkende. Det er ikke fundet relevant at foretage nogen vurdering af, om den udviste adfærd ville kunne kvalificeres strafferetligt.

4.1.2 Kulturen i og omkring DR Pigekeoret

- 4.1.2.1 I forbindelse med gennemførelsen af advokatundersøgelsen er der fremkommet oplysninger, som relaterer sig til kulturen i og omkring DR Pigekeoret, dog er der ikke modtaget oplysninger om kulturen, som giver anledning til bemærkninger, efter 2010.

- 4.1.2.2 Som anført i punkt 2.3.6 ovenfor har Norrbom Vinding ikke skullet foretage nogen bevisvurdering af, om kulturen må anses for at have været, som den af en række er beskrevet. Det er derfor vigtigt at understrege, at der i det følgende alene – i hovedtræk – gengives, hvordan adskillige indberettere har oplevet forholdene.

- 4.1.2.3 Idet der henvises til punkt 2.7.3-2.7.5 ovenfor bemærkes, at der ikke redegøres nærmere for, hvilke(n) tidsmæssige periode/perioder kultur(en) relaterer sig til.

- 4.1.2.4 Overordnet er der i forhold til kulturen i og omkring DR Pigekeoret berettet om et miljø, hvor grænserne for det normale har været flyttet. Dette er bl.a. kommet til udtryk ved følgende:

- Der er berettet om, at kormedlemmer er blevet udsat for upassende adfærd og uønsket seksuel opmærksomhed, uden at dette har kunnet kvalificeres som seksuelle krænkelse. Et udtryk som "tag-selv-bord" er således gået igen i mange af beretningerne, ligesom der er berettet om, at kormedlemmer måtte udvikle strategier for, hvordan de bedst kunne skærme sig, så de kunne forsøge at undgå denne uønskede adfærd. Der er samtidig berettet om, at ingen oplevedes at tage ansvar for det, der foregik, og få det stoppet, og at flere har "vendt det blinde øje til". Der er endvidere berettet om, at denne adfærd blev udvist så meget i det åbne, at den for kormedlemmerne fremstod som kollektivt accepteret. Herudover er der berettet om kæresteforhold mellem kormedlemmer og voksne omkring DR Pigekeoret, der, uanset om sådanne relationer mellem de involverede har været frivillige, har skabt uro og forstyrrelse hos øvrige kormedlemmer.

-
- Der er berettet om, at kormedlemmer har været introduceret til en flirten-
de og seksualiseret stemning, hvor der bl.a. har været stort fokus på
kormedlemmernes fremtoning, uden at dette kunne tilskrives noget kor-
fagligt eller musikalsk formål. Der er berettet om, at den form for op-
mærksomhed for en række af kormedlemmerne blev en præmis, de måt-
te forholde sig til – på den ene side i form af, at nogle oplevede dette
”spil” som vejen til at få opmærksomhed, og på den anden side i form af,
at nogle omvendt gjorde sig overvejelser om, hvordan de undgik den
slags opmærksomhed – uden samtidig at miste muligheden for at få mu-
sikalsk opmærksomhed. Uanset om det handlede om det ene eller det
andet, var denne stemning således noget, en række kormedlemmer måt-
te forholde sig til og bruge mentale ressourcer på at navigere i. Der er
endvidere berettet om, at kormedlemmer gennem deres valg af påklæd-
ning og fremtoning kunne tiltrække sig opmærksomhed, og at dette også
afspejlede sig i, hvilke kormedlemmer der opnåede forskellige former for
belønning.
 - Der er berettet om, at den naturlige grænse for, hvor tæt voksne burde
komme på kormedlemmer i de forskellige sammenhænge, har været
overskredet, og at dette har bevirket uro og utryghed, ligesom det har
været et forstyrrende element i forhold til fokus i korarbejdet.
 - Der er berettet om, at sprogbroen over for kormedlemmer har været
vulgær, sjofel og voldsomt seksualiseret, uden at dette har kunnet kvali-
ficeres som seksuelle krænkelser. Der er berettet om, at sjofle ord er
blevet brugt over for kormedlemmer i forbindelse med koncerter for at få
dem til at smile, herunder ord, der i deres karakter var så ”voksne”, at de
ikke var en del af i hvert fald de yngste kormedlemmers vokabularium,
omend de yngre instinktivt forstod, at det, der blev sagt, var ”frækt”, og
grinede med i lighed med de ældre kormedlemmer. Der er endvidere be-
rettet om, at forskellige kormedlemmer blev givet øge-/kælenavne, som i
mange tilfælde også havde en seksuel reference/undertone, ligesom der
er berettet om, at nogle digtede smædesange, der i nogle tilfælde hang
ved i mange år efter, at den pågældende havde forladt koret. Der er her-
udover berettet om, at der skete en udbredelse af den lumre og sexfikse-
rede sprogbrug blandt særligt de ældste kormedlemmer i DR Pigekoret,
således at DR Pigekoret over tid fik sit helt eget ”ordforråd” og sin egen,
helt særlige, humor, som dog også indbefattede ord og udtryk uden sek-
suelle referencer; en humor, som kun medlemmerne af koret forstod og
kendte til, men som over tid blev en fast forankret del af kulturen i og
omkring DR Pigekoret, fordi de pågældende ord og udtryk kontinuerligt
blev nedarvet til de næste generationer i koret.
 - Der er berettet om, at kormedlemmer blev en del af en tavshedskultur,
som samtidig blev etableret som en fælles hemmelighed i koret – en art

fælles pagt, som ville blive brudt, i det omfang kormedlemmer talte med udenforstående om, hvad der foregik. Der er berettet om, at det lå implicit i kulturen, at det ikke var nærliggende for kormedlemmerne at sætte spørgsmålstejn ved de givne rammer, og at der på den måde ganske effektivt blev etableret et meget lukket miljø. Der er endvidere berettet om, at kormedlemmer – deres unge alder til trods – var meget bevidste om, at det formentlig også af andre årsager ville være uklogt af dem at fortælle deres forældre om forholdene, hvorfor de også af den årsag veg tilbage fra at sige noget til deres forældre. Bl.a. frygtede nogle ikke at blive troet på, eller at de på anden vis ville blive afvist af forældrene, mens andre afstod fra at sige noget til forældrene, fordi de forventede, at forældrene ville handle på det, og at de derved ville risikere ikke længere at være en del af DR Pige-koret, eller at de i hvert fald risikerede at falde i unåde i korsammenhæng.

- Der er berettet om, at det ikke har været usædvanligt, at kormedlemmer havde deres alkoholdebut i pigekorssammenhæng, og at der generelt var et vist pres for – eller i hvert fald en forventning om – at kormedlemmer skulle drikke, når det blev tilbudt. Der er berettet om, at alkohol har været tilgængeligt for kormedlemmer, når der blev holdt fester i DR Pige-korets regi, herunder i forbindelse med ture med koret, uden nærværdig skelen til kormedlemmernes alder. Der er endvidere berettet om, at kormedlemmer, uanset at der omkring 2001 blev indført et alkoholforbud, i en række korsammenhænge har deltaget i fester på lige fod med (langt ældre) voksne, herunder i relation til adgangen til alkohol.
- Der er berettet om, at kormedlemmer blev udsat for mobning og udskamning, og at andre kormedlemmer, formentlig grundet deres alder og det forrykkede normalitetsbegreb, ikke dengang – i hvert fald ikke i fuldt omfang – havde nogen erkendelse af, hvor ondt det gjorde på de kormedlemmer, der på den måde blev genstand for denne opmærksomhed, hvortil kom, at andre kormedlemmer var meget opmærksomme på de mulige negative konsekvenser for deres egen position og trivsel i koret, hvis de forsøgte at forsvare dem, der blev hængt ud, og sige fra – eller blot undlod at spille med.
- Der er berettet om, at det var op til kormedlemmer selv at tage affære, da de meget direkte var vidne til tiltagende svækkelse hos en person omkring DR Pige-koret, fordi ingen andre tilsyneladende handlede på situationen, uanset at den for kormedlemmerne fremstod som åbenlyst uholdbar. Der er endvidere berettet om, at der heller ikke i denne henseende var voksne omkring koret, der i tide tog det ansvar på sig, som man med rette kunne have forventet.

-
- 4.1.2.5 Samlet set tegner der sig således et billede af, at en række kormedlemmer i regi DR Pige-koret er blevet udsat for en kultur, hvor deres personlige grænser i flere henseender blev overskredet, men som de – trods deres ubehag herved – ud fra flere forskellige perspektiver var nødsaget til at affinde sig med.
- 4.1.2.6 Som nævnt ligger det uden for kommissoriet at foretage en bevisbedømmelse af, om den af en række indberettere oplevede kultur må anses for at have været som beskrevet. I det omfang det må antages at have forholdt sig som af en række indberettere beskrevet, er det imidlertid Norrbom Vindings opfattelse, at den kultur, der har været i og omkring DR Pige-koret – også set med datidens øjne – på ingen måde kan anses for at have levet op til, hvad man med rette kunne forvente. Dette gælder, uanset om enkelte af de mange elementer, der er berettet om, muligt ville kunne henføres til dels det forhold, at DR Pige-koret var et elitemiljø, dels det forhold, at det var en anden tid.
- 4.1.2.7 For fuldstændighedens skyld bemærkes, at **selvom** ikke alle tidligere kormedlemmer har fundet anledning til at henvende sig til indberetningsordningen, **selvom** ikke alle, der har henvendt sig, kan genkende den beskrivelse af kulturen i og omkring DR Pige-koret, der af en række indberettere er berettet om, og **selvom** nogle af dem, Norrbom Vinding har givet mulighed for fremkomme med kommentarer, har afvist, at kulturen har været som beskrevet af en række indberettere, ændrer dette ikke på, at et betydeligt antal medlemmer af koret har berettet om, at kulturen i og omkring DR Pige-koret ikke har været, som den burde være.
- 4.1.2.8 I tillæg til det ovenfor anførte om kulturen i og omkring DR Pige-koret bemærkes, at Norrbom Vinding i et enkelt tilfælde har fundet anledning til at undersøge omstændighederne omkring håndteringen af en konkret ansættelsesproces hos DR nærmere. Baseret på det foreliggende materiale og de gennemførte samtaler har Norrbom Vinding ikke haft tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, om der i tilknytning hertil er begået fejl mv.

4.1.3 **Anbefalinger**

- 4.1.3.1 Norrbom Vinding er bekendt med, at DR har iværksat en række tiltag med henblik på at forebygge og håndtere krænkende handlinger, og at DR dermed i dag er bevidst om at sikre, at der udvises en ordentlig adfærd i og omkring DR Pige-koret, og at der følges op på eventuelle upassende forhold. De nedenfor anførte anbefalinger skal læses med dette for øje:
- DR bør først og fremmest sikre, at der er et vedvarende fokus på kulturen i og omkring DR Pige-koret, og at der til stadighed arbejdes med gode værdier for både ledelse og medarbejdere, og at dette også italesættes over for de eksterne kunstnere, som fra tid til anden er tilknyttet koret. Dette er væsentligt, således at den gode kultur og de gode værdier dels

modvirker, at krænkende handlinger forekommer, dels skaber en fælles referenceramme for, hvad der er ordentlig adfærd, henholdsvis ikke er, og dermed bidrager til en bevidsthed om, hvornår der sker noget, som er upassende og muligt krænkende.

- DR bør overveje, hvorvidt der er behov for uddannelse og efteruddannelse i videre omfang af de medarbejdere, der er i og omkring DR Pige-koret, i de særlige udfordringer af såvel pædagogisk som kommunikativ art, der knytter sig til at samarbejde med børn/teenagere, og om sådan uddannelse skal være obligatorisk. Anbefalingen udspringer af, at de pædagogiske og psykologiske kompetencer, arbejdet i og omkring DR Pige-koret kan kalde på, ikke nødvendigvis er kompetencer, som de ledere og medarbejdere, der arbejder kunstnerisk med koret, via deres uddannelsesmæssige baggrund i øvrigt er i besiddelse af.
- DR bør overveje at lade den lovpligtige whistleblowerordning, som DR er i færd med at etablere, omfatte DR Pige-korets medlemmer og eventuelt tillige deres forældre. Efter lovgivningen skal whistleblowerordningen alene omfatte DR's medarbejdere, men DR har mulighed for også at lade andre grupper være omfattet, herunder medlemmer af DR Pige-koret m.fl. Det bør derudover sikres, at det står medlemmer af DR Pige-koret, samt muligt forældre-kredsen, klart, at ordningen eksisterer, og hvorledes den kan anvendes. Dette kan til eksempel ske ved, at det indarbejdes i det informationsmateriale, der tilgår ethvert nyt medlem af koret samt vedkommendes forældre, ligesom det kan overvejes at lade det fremgå af den intranetløsning, som koret anvender.
- DR bør overveje at oprette en ordning eller tilpasse eksisterende rolle- og ansvarsfordelinger, således at en eller flere medarbejdere omkring DR Pige-koret får til opgave at være "guardians" for korets medlemmer. Ordningen skal have til formål at give medlemmerne af DR Pige-koret mulighed for at henvende sig til nogen i et betryggende og fortroligt rum bl.a. med henblik på at få råd og vejledning til, hvor og hvordan eventuelle klager eller bekymringer kan rejses. Anbefalingen har slægtskab med anbefalingen om forældrerepræsentation – og er en ordning, som ses anvendt i udlandet.
- DR bør overveje at etablere en forældrerepræsentation – eventuelt alene for korets mindreårige medlemmer. Det kan fx være i form af, at enkelte forældre kan kontaktes af kormedlemmer eller andre forældre, og at disse forældre kan lytte til eventuelle bekymringer og eventuelt vejlede i, hvordan henvendelsen bedst kommer videre til DR.
- DR bør overveje at tage skridt til, at der bliver sikret en tryk relation mellem DR Pige-korets medlemmer og deres forældre på den ene side og en

eller flere relevante medarbejdere fra DR HR på den anden side. Det kan ske ved, at vedkommende HR-medarbejder(e) deltager i DR Pigekestets trivselsmøder og/eller eventuelle forældremøder.

Anbefalingen hænger sammen med, at korets medlemmer som udgangspunkt har deres gang i DR uden for den normale arbejdstid og har begrænset berøring med medarbejderne uden for DR Koncerthuset. Funktioner som fx HR kan derfor naturligt forekomme "fjerne" for korets medlemmer.

- DR bør overveje, om DR Pigekestet meningsfuldt – med øje for medlemmernes alder og det forhold, at der er jævnlig udskiftning – kan inkluderes i allerede eksisterende samarbejdsstrukturer, fx i regi af DR Koncerthuset.
- DR bør tilsvarende overveje, om DR Pigekestet kan omfattes af de løbende arbejdsmiljømæssige tiltag, der gennemføres, fx trivselsmålinger eller APV – med øje for karakteren af kormedlemmernes tilknytning til DR.

4.1.3.2 Rækken af anbefalinger ovenfor vil efter Norrbom Vindings opfattelse hver især bidrage til, at korets medlemmer og forældrekredsen i højere grad – og i forlængelse af de initiativer, DR allerede har taget – bliver opmærksomme på, hvor de kan gå hen, hvis de oplever, at noget ikke er, som det burde være, herunder muligheden for at klage eller rette henvendelse om muligt krænkende handlinger.

4.1.3.3 I en vis udstrækning bliver udfordringen at sikre, at eventuelle systemer og procedurer, som måtte blive etableret i fortsættelse af advokatundersøgelsen, ikke alene bliver kendt af den nuværende kreds af medlemmer af DR Pigekestet og forældrekredsen, men at det også gør sig gældende, når der løbende sker udskiftning af korets medlemmer.

4.1.3.4 I samme kontekst bør DR sikre sig, at DR's politik for forebyggelse og håndtering af krænkende adfærd ikke blot bliver gjort tilgængelig for DR Pigekestets medlemmer, men også bliver præsenteret for disse på en måde, som er forståelig for børn og unge, herunder sikre, at de forstår, hvilken status og hvilke rettigheder de har som muligt krænkede i processen, hvem der kan være et fornuftigt bud på en bisidder, man bør tage med til en samtale mv.

4.2 Kommissoriets anden del

4.2.1 Den ledelsesmæssige håndtering af klager/henvendelser

- 4.2.1.1 Som det fremgår af kommissoriet for advokatundersøgelsen, har Norrbom Vinding skullet undersøge, om der igennem årene har været indgivet klager om krænkende adfærd, og i så fald undersøge, hvordan sådanne klager har været håndteret.
- 4.2.1.2 Idet der henvises til punkt 2.7.3-2.7.5 ovenfor, kan der om resultatet af kommissoriets anden del oplyses følgende:
- 4.2.1.3 Norrbom Vinding har identificeret i alt ni klager/henvendelser, som vedrører muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, relateret til DR Pigeåret.
- 4.2.1.4 Af de ni klager/henvendelser er det alene en klagesag fra 1996, der ses at have været genstand for skriftlig sagsbehandling fra DR's side. Derudover ses der at have indgået dokumenter og mailkorrespondance i yderligere en sag fra 2005, men uden, at det har ført til skriftlig sagsbehandling. De to nævnte sager har begge været omtalt i forbindelse med mediernes dækning af sagen i løbet af sommeren 2021.
- 4.2.1.5 De klager/henvendelser, som Norrbom Vinding har identificeret, vedrører perioden fra 1982 til 2005. Norrbom Vinding har dog modtaget oplysninger, som kunne indikere, at der igennem årene, men ikke efter 2005, har været andre klager/henvendelser vedrørende krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed. De pågældende klager/henvendelser har dog ikke kunnet verificeres og er derfor ikke behandlet nærmere.
- 4.2.1.6 De seks af klagerne/henvendelserne har det til fælles, at der i alle tilfælde er tilgået oplysninger til DR om – på forskellige ledelsesmæssige niveauer – at der muligt har været udvist krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket opmærksomhed, over for medlemmer af DR Pigeåret. Den adfærd, der har været oplyst om over for DR, har drejet sig om såvel fysisk som verbal uønsket seksuel opmærksomhed – navnlig i form af berøringer og tungekys samt beskeder med et seksualiseret indhold.
- 4.2.1.7 De to af klagerne/henvendelserne har det til fælles, at der i begge tilfælde, men på forskellige ledelsesmæssige niveauer, over for DR er udtrykt bekymring for, dels at der muligt har været en generel seksualisering af medlemmerne og miljøet i og omkring DR Pigeåret, dels at der muligt har været taget et initiativ til at promovere DR Pigeåret på en seksualiseret måde.

-
- 4.2.1.8 Den sidste sag adskiller sig derved, at den omhandler spørgsmålet om, hvorvidt ophøret af ansættelsesforholdet for en tidligere medarbejder i DR med tilknytning til DR Pigekoret var knyttet sammen med indgivelsen af på det tidspunkt aktuelle forældreklager om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, hvilket har vist sig ikke at være tilfældet, hvorfor denne sag ikke omtales nærmere.
- 4.2.1.9 De klager/henvendelser, der er tilgået DR om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, er alle, dog med undtagelse af den umiddelbart ovenfor nævnte sag, modtaget fra enten medlemmer af DR Pigekoret eller deres forældre.
- 4.2.1.10 Som anført er klagerne/henvendelserne tilgået DR på forskellige ledelsesniveauer, alt fra at der har været rettet henvendelse til medarbejdere i og omkring DR Pigekoret, til at der i et enkelt tilfælde har været rettet henvendelse direkte til en nu tidligere generaldirektør.
- 4.2.1.11 I forhold til vurderingen af den ledelsesmæssige håndtering af sagerne er der en række forhold, som Norrbom Vinding har haft for øje. Dette drejer sig bl.a. om, **at** alle klagerne/henvendelserne har fundet sted for mange – eller relativt mange – år siden, **at** nogle af dem, der har været involveret i håndteringen af klagerne/henvendelserne, er afgået ved døden og derfor ikke har haft mulighed for at medvirke i advokatundersøgelsen, mens andre, som har været involveret i håndteringen af klagerne/henvendelserne, enten ikke har ønsket at medvirke i advokatundersøgelsen eller har haft ganske forskellige erindringer om, hvad der er sket, hvortil kommer, at nogle ikke har kunnet huske, hvad der er sket, og **at** de fleste af klagerne/henvendelserne ikke er understøttet af skriftligt materiale, dog således, at i de to tilfælde, hvor sagerne er understøttet af skriftligt materiale, er dette skriftlige materiale efter alt at dømme ikke komplet.
- 4.2.1.12 Uanset at Norrbom Vinding således i lyset af navnlig disse forhold har måttet udvise en særlig forsigtighed i forhold til vurderingen af den ledelsesmæssige håndtering af klagerne/henvendelserne, er det samlede billede, at i de sager, hvor der har været et tilstrækkeligt grundlag for at foretage en bedømmelse, har den ledelsesmæssige håndtering enten været utilstrækkelig eller ikke fuldt ud tilstrækkelig, dog med undtagelse af en enkelt sag, hvor der ikke har været noget at udsætte på den ledelsesmæssige håndtering.
- 4.2.1.13 Når den ledelsesmæssige håndtering af sagerne således har været enten utilstrækkelig eller ikke fuldt ud tilstrækkelig, baserer dette sig på flere forhold, herunder følgende:

Det har været kendetegnende for en del af de klager/henvendelser, som Norrbom Vinding har identificeret, at de har været håndteret af den, der mere eller

mindre tilfældigt har modtaget klagen/henvendelsen. Således har der været tilfælde, hvor den, der har været klaget over, selv har behandlet eller været med til at behandle klagen/henvendelsen, og der har været et tilfælde, hvor en klage/henvendelse er modtaget og behandlet et andet sted i organisationen, end der hvor DR Pige-koret var ledelsesmæssigt forankret, hvilket indebærer, at ledelsen og HR-funktionen i det daværende DR Radio tilsyneladende ikke blev gjort bekendt med sagens eksistens og dermed ikke fik mulighed for at rette fokus på forholdene og dermed heller ikke fik mulighed for at iværksætte de fornødne ledelsesmæssige tiltag.

Det har endvidere været kendetegnende for de klager/henvendelser, som Norrbom Vinding har identificeret, at i de tilfælde, hvor der er tilgået viden om en klage/henvendelse enten opad og/eller til det rigtige sted i organisationen, har man ikke fra ledelsesside benyttet muligheden for at iværksætte en bredere undersøgelse af forholdene, herunder at få afdækket, hvordan forholdene har været tilbage i tid. Der er heller ikke noget, der tyder på, at man fra ledelsesside har benyttet muligheden for at rette fokus på de aktuelle forhold og dermed eksempelvis iværksætte ledelsestilsyn eller sikre etableringen af et klagesystem for medlemmerne af DR Pige-koret og deres forældre m.fl., ligesom der heller ikke er noget, der tyder på, at man fra ledelsesside i fornødent omfang har gjort brug af ansættelsesretlige reaktioner.

- 4.2.1.14 Norrbom Vinding har overordnet noteret sig, at der igennem årene ikke har været et etableret system for håndteringen af klager/henvendelser om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, i DR Pige-koret, hvorved konkret bemærkes:

Som anført ovenfor har Norrbom Vinding ikke modtaget oplysninger, som kunne indikere, at der efter 2005 har været klager/henvendelser om krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, relateret til DR Pige-koret. Det bemærkes herved, at det i hvert fald siden 2008 er indgået i DR's personalepolitik, at DR ønsker at fremme trivsel og sundhed på arbejdspladsen, og at DR har fokus på et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø. Desuden har det siden 2013 været fremhævet som en del af DR's Etik, at DR skal sikre et trygt miljø for børn, der medvirker i DR's programvirksomhed, herunder medlemmer af DR's børne- og ungdomskor, og siden 2015 har der været en håndbog for DR Pige-koret, herunder med kontaktoplysninger på det faste personale omkring DR Pige-koret, ligesom der siden 2020/2021 tillige har været en særskilt politik i DR for forebyggelse og håndtering af krænkende adfærd. Indtil 2020 har det dog ikke været klart, hvem medlemmerne af DR Pige-koret og deres forældre m.fl. har kunnet henvende sig til, hvis de gerne ville klage over eller henvende sig vedrørende krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed. Samtidig har det i første halvdel af 00'erne, men også forud herfor, været uklart, hvem der har været en del af ledelsen i og omkring DR Pige-koret, og

hvordan den ledelsesmæssige ansvarsfordeling har været, hvilket fx kan illustreres ved, at der i første halvdel af 00'erne tilsyneladende har været et delegeret personaleansvar, uden at den, som ansvaret var delegeret til, selv har været klar over dette.

Endvidere har det heller ikke været klart, hvordan en klage/henvendelse over krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, skulle håndteres og af hvem. Der har således ikke før i 2020/2021 været særlige retningslinjer eller procedurer herfor, hvilket dermed også kan være en del af forklaringen på, at den måde, hvorpå de klager/henvendelser, som er identificeret, er behandlet, forekommer at være mere eller mindre tilfældig. Det, at der ikke har været retningslinjer eller procedurer, har formentlig også været en medvirkende årsag til, at der heller ikke er sket en sagsbehandling af de klager/henvendelser, som er identificeret for perioden 1982-2005, der lever op til helt almindelige sagsbehandlingsregler og -principper; til eksempel **at** der ikke er foretaget journalisering, **at** der ikke er udarbejdet notater, **at** der ikke er sket behørig iagttagelse af reglerne om inhabilitet, og **at** der over for klagere har været anvendt en kommunikationsform, der ikke lever op til, hvad man må kunne forvente af en offentlig myndighed.

Endelig bemærkes, at medlemmerne af DR Pige-koret – der ikke er i ansættelsesforhold i DR – ikke har været omfattet af den beskyttelse, der gælder for DR's medarbejdere, og de har dermed heller ikke været en del af de etablerede systemer og ordninger såsom samarbejdsstrukturer, tillidsmandssystemet, arbejdsmiljøorganisationen mv. Dette har betydet, at kormedlemmerne – i hvert fald på det generelle plan – ikke har været integreret i DR som institution, og at deres kontaktflade ind i organisationen har været begrænset til den nærmeste stab i og omkring koret.

- 4.2.1.15 Om end det må have øje, at den ledelsesmæssige håndtering af de klager/henvendelser, som Norrbom Vinding har identificeret, muligvis ikke har været atypiske for den tid, de fandt sted i, henholdsvis ikke atypiske for DR's musikområde, har de ovenfor beskrevne forhold samlet set efter Norrbom Vindings opfattelse haft den konsekvens, at klager/henvendelser om muligt krænkende adfærd i form af seksuel chikane, herunder uønsket seksuel opmærksomhed, dels ikke er blevet håndteret på en tilstrækkelig eller fuldt ud tilstrækkelig måde igennem årene, dels ikke har ført til et tilstrækkeligt ledelsesmæssigt fokus på forholdene i DR Pige-koret.

4.2.2 Anbefalinger

- 4.2.2.1 Idet der henvises til punkt 4.1.3.1 ovenfor, gælder det, at også følgende anbefalinger, som overordnet skal bidrage til at sikre, at muligt upassende adfærd

korrigeres og håndteres hurtigt og korrekt, er tænkt som et supplement til de allerede iværksatte tiltag:

- DR bør overveje gennem nedskrevne retningslinjer samt efteruddannelse og/eller kurser at sikre, at de ledelsespersoner og andre medarbejdere, som arbejder i og omkring koret, har viden om og til stadighed iagttager de offentligretlige sagsbehandlingsregler og -principper i tilfælde af klager og henvendelser – også i tilfælde af, at sådanne klager og henvendelser ikke nødvendigvis kan kategoriseres som afgørelsessager.

Det er særligt anbefalelsesværdigt, at der er fokus på forpligtelsen til at journalisere indkommet post/mails og pligten til at gøre notater om modtagne oplysninger.

- DR kan i fortsættelse heraf tillige overveje, om der skal etableres et system, hvorefter DR HR skal delagtiggøres i indkomne klager og henvendelser, herunder de notater, der måtte være gjort.

4.2.2.2 Det afgørende er efter Norrbom Vindings opfattelse, at der til stadighed er fornøden opmærksomhed på, dels hvilken adfærd DR forventer af medarbejdere og andre, der har opgaver i tilknytning til DR Pige-koret, dels at DR sikrer sig, at måtte der komme klager og henvendelser, bliver de behandlet skriftligt.

5. Opfølgning på advokatundersøgelsen

5.1 Afslutningsvis rejser der sig spørgsmålet om, hvorvidt DR i tilknytning til ovenstående anbefalinger bør overveje at gøre andet og mere. Baseret på resultatet af advokatundersøgelsen kan DR overveje, om der bør drages nogen konsekvenser, herunder personaleretlige konsekvenser. Hertil kommer, at DR tillige baseret på resultatet af advokatundersøgelsen efter Norrbom Vindings opfattelse bør foranstalte en nærmere vurdering af, hvorvidt DR har levet op til sit ansvar, og dermed en afklaring af, om DR muligt kan have pådraget sig et erstatningsansvar.

København, den 5. november 2021

Jørgen Vinding

Rasmus Linding

Elsebeth Aaes-Jørgensen

Advokatfirma | Law firm

Amerikakaj
Dampfærgevej 26
Postbox 2562
2100 København Ø

+45 35 25 39 40
info@norrboevinding.com
www.norrboevinding.com

